

NASZE SŁÓWKO

LISTOPAD-GRUDZIEŃ 2000

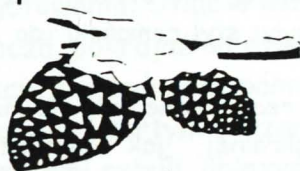

CENA: 1 ZŁ

GAZETKA SZKOLNA PUBLICZNEGO GIMNAZJUM NR 2 W BIAŁEJ PODLASKIEJ

W tym numerze:

- ↔ Aktualności z życia szkoły
- ↔ Epoka Średniowiecze

- ↔ Przepisy świąteczne
- ↔ Wróżby andrzejkowe
- ↔ Krzyżówka Świąteczna
- ↔ Wszystko o świątecznych prezentach
- ↔ Niewiarygodne Boże Narodzenie

EPOKA: ŚREDNIOWIECZE CZ.1

Ramy czasowe:

Terminem tym określa się epokę historii i kultury europejskiej między czasami starożytnymi a nowożytnymi. Początek średniowiecza wiąże się z 476 r. n.e., tj. upadkiem Cesarstwa Zachodniorzymskiego, schyłek zaś z wydarzeniami historycznymi XV w. (z 1453 r., tj. upadkiem Cesarstwa Bizantyjskiego oraz 1492 r. - odkryciem Ameryki). O ile w Europie epoka trwała około 1100 lat, to w Polsce tylko 500 (X-XV w.) ze względu na późny czas powstania państwowości polskiej.

Uniwersalizm średniowieczny:

Ówczesna feudalna Europa tworzyła swoistą jedność, wspólnotę spojona religią chrześcijańską i nadrzędną władzą Kościoła, reprezentującego powszechną, łacińską, ponadczasową kulturę. Tę wspólnotę religii, idei (teocentryzm - przekonanie, że Bóg jest w centrum wszechrzeczy), ustroju społecznego (feudalizm) i języka urzędowego (łacina) nazywamy uniwersalizmem. Wszyscy władcy europejscy, z wyjątkiem cesarzy niemieckich, podporządkowali się papieżowi i uznali hegemonię Kościoła. Powszechnie panował światopogląd religijny, który ukształtował myślenie, odczuwanie, postępowanie i twórczość ludzką. Znaczną rolę w formowaniu ówczesnego światopoglądu odegrały poglądy i systemy filozoficzne stworzone przez św. Augustyna i św. Tomasza z Akwinu. Legły one u podstaw doktryny Kościoła katolickiego, a św. Tomasz do dziś uznawany jest za najważniejszego teologa w historii Kościoła.

Scholastyka:

Najpopularniejszą nauką była scholastyka, która udowadniała w sposób rozumowy słuszność dogmatów religijnych. Naukę tę oparto na metodach zaczerpniętych z filozofii Arystotelesa. Jednym z największych scholastyków średniowiecznych był św. Tomasz z Akwinu. Pochodzenie terminu "średniowiecze":

Przyjęte określenie "średniowiecze" było wyrazem pewnego lekceważenia żywionego dla tej "pośredniej" epoki, okresu jakoby

"bezpłodnego, mrocznego i ciemnego".

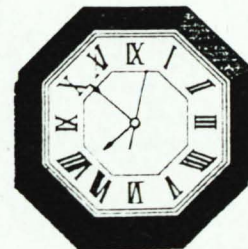
Termin ten wykuty został przez epokę późniejszą - renesans, który zarzucał średniowieczu odejście od ducha wielkiej kultury antyku, jej zniekształcenie, a ponadto sprzeniewierzenie się ideałom pierwotnego chrystianizmu; rewizja ujemnych sądów rozpoczęła się dopiero w XVIII w., kiedy to zauważono wielkość i potęgę jej sztuki, zwłaszcza późnośredniowiecznej.

Style średniowieczne:

Dwoma najważniejszymi stylami sztuki średniowiecznej były: styl romański (do XII w) i gotyk (XII - XV w). Style te realizowane były głównie w architekturze sakralnej, jak również w budowlach obronnych.

Piśmiennictwo średniowieczne:

Dorobek literacki średniowiecza zamyka się w rękopisach pieczołowicie przepisywanych w skryptoriach klasztornych. Książka w średniowieczu była towarem ekskluzywnym, jej cena czasem przekraczała wartość paru wsi. Również sztuka pisania i czytania dostępna była tylko nielicznym, w przeważającej mierze duchownym. Pisano przede wszystkim po łacinie, który to język obowiązywał w Kościele katolickim, w wyniku czego był również oficjalnym językiem dyplomacji. Celem literatury średniowiecznej był dydaktyzm - przekazywanie treści pouczających, umoralniających, ukazywanie wzorców parenetycznych (patrz hasło: utwór parenetyczny). Do głównych typów literatury średniowiecznej należą: hagiografia (żywoty świętych) i historiografia (kronikarstwo), a także grupa utworów poświęconych rycerstwu: chansons de gestes, romanse rycerskie.

Przepisy wigilijne

ZUPA MIGDAŁOWA

250 g migdałów, kilka gorzkich migdałów, 1 l mleka, kawałek cynamonu, 2 łyżki cukru, 2 łyżki rodzynek, pół szklanki ryżu

Przygotowanie: Ugotować ryż na sypko. Migdały sparzyć, obrać ze skórki i ubić w móżdzierzu, podlewając troszkę wodą, aby nie wytworzył się olej. Ubitą porządnie masę rozprowadzić świeżo zagotowanym mlekiem, dodać cukier, cynamon i rodzynki, podgrzewać na małym ogniu. Podawać z ryżem.

SANDACZ KORZENNY PO LWOWSU

1 kg sandacza, pół szklanki tartego chrzanu, 2 duże cebule, 2 cytryny, pieprz, ziele angielskie, kilka goździków, łyżka suszonej bazylii, sól, 2 łyżki masła

Przygotowanie: Utluc w móżdzierzu pieprz, ziele i goździki. Oczyszczonego i umytego sandacza pokrajać na dzwonka, natrzeć solą i bazylią; zostawić na godzinę w chłodnym miejscu. Żaroodporny półmisek nasmarować masłem, układać kawałki sandacza, posypać korzeniami i tartym chrzanem, obłożyć plasterkami obranej ze skórki cytryny i plasterkami cebuli, obłożyć masłem, przykryć folią i wstawić do gorącego piekarnika. Piec około 40 minut. Podawać z frytkami i sałatą.

KRAŻKI Z KARPIA Z CHRZANEM

Karp lub 1 kg jakiegokolwiek ryby, jajko, bułka kajzerka, cebula, sól, pieprz; olej lub masło do smażenia; korzonek chrzanu

Przygotowanie: Z oczyszczonego i wymytego karpia usunąć ości i razem z wymoczoną w mleku i odcisniętą bułką przepuścić przez maszynkę; dodać przesmażoną na tłuszczu drobno posiekaną cebulkę, pieprz, sól i surowe jajko; dokładnie wyrobić masę. Wyrabiać kotleciki w kształcie obwarzanków, smażyć z obu stron na gorącym tłuszczu. Podawać posypane struganym chrzanem.

KOTLETY Z SUSZONYCH GRZYBÓW

70 g suszonych grzybów, 2 bułki, 2 cebule, łyżka posiekanej natki pietruszki; do panierowania: jajko, mąka, tarta bułka

Przygotowanie: Namoczone grzyby ugotować. Ugotowane grzyby i namoczoną bułką przepuścić przez maszynkę. Drobno posiekaną cebulkę zeszklić na oleju, dodać sól, pieprz, jajko i natkę; wszystko razem dokładnie wymieszać. Wyrabiać nieduże kotleciki, panierować w mące, jajku i bułce, smażyć na oleju z obu stron na rumiany kolor. Podawać z sosem grzybowym lub cebulowym.

TORT BEZOWY Z BITĄ ŚMIETANĄ

4 białka, szklanka cukru, łyżka mąki ziemniaczanej, sól; dekoracja: ½ bitej śmietany, 4 łyżki syropu klonowego, 50 g płatków migdałowych.

Przygotowanie: Białka ubić na parze na sztywną pianę z cukrem i szczyptą soli. Wymieszać z mąką. Przełożyć na blachę wyłożoną papierem do pieczenia i uformować krążek. Suszyć 3 godziny w temp. 130°C. Na bezie rozłożyć bitą śmietaną. Polać syropem klonowym i posypać podprażonymi na suchej patelni płatkami migdałów.

ANDRZEJKI 2000

Któż z nas nie lubi słuchać wróżb? Każdy z nas zna jakieś metody lub techniki wróżenia. Ale czy znany jest nam fakt, że odkrywanie i wyjaśnianie znaków zapowiadających przyszłe zdarzenia istniały od zarania cywilizacji? Wróżono z grzmotów, błyskawic, dziwnego zachowania się ptaków i zwierząt, z rozsypanej soli, mąki, listków ziół i układu wnętrzości zwierząt ofiarnych. Dopatrywano się w nich symboli przyszłych zdarzeń przekazywanych przez bogów lub demony. Do wprowadzenia wróżbitów w trans mistyczny, umożliwiający kontakt z tajemnymi siłami, służyły i służą nadal klejnoty, lusterka, błyszczące ostrza mieczy, kryształowe kule czy magiczne naczynia z wodą. Przyszłość czytana bywa także z położenia planet, Słońca i Księżyca, jak i z treści marzeń sennych.

W naszych czasach również dużo się wróży. Kto z nas nie próbował dowiedzieć się czegoś o swojej przyszłości? Znamy wiele ciekawych wróżb i przesądów:

1. Jeśli znalazłeś podkowę, koniecznie zabierz ją do domu. Jeśli powiesz ją przy drzwiach wejściowych, zaprosisz do siebie to, co najlepsze. Magiczna podkowa sprawi też, że wszystkie kłopoty i troski, które spędzały ci sen z powiek, znikają jak nożem ucięt.
2. 3 drobne monety włóż do czerwonego woreczka i umieść w pojemniku z ryżem lub makaronem, a zapewnisz sobie bogactwo. Co roku 1 stycznia wymieniasz pieniądze.
3. Postaw przy drzwiach wejściowych miotłę (nawet małą) przewiazaną czerwoną wstążeczką, a uchronisz

swój dom przed zawistnymi i nieżyczliwymi ludźmi.

4. Do worka wkładamy rekwizyty symbolizujące różne zawody bądź prace wykonywane w przyszłości: pielęgniarz (strzykawka), krawiec (szpulka z nićmi), tenisista (piłka tenisowa) itp. W zależności od tego kto wyciągnie jaki rekwizyt, taki będzie miał zawód w przyszłości.
5. Tą wróżbę polecamy zakochanym. Do jej przygotowania potrzebne będą: miednica, papier i długopis. Do miednicy nalewamy wodę i wkładamy do niej zrobione z papieru tódeczki. Na tódeczkach muszą być zapisane imiona uczestników wróżby. Osoby, których tódeczki zetkną się, prawdopodobnie będą parą.
6. Stojąc tyłem do drzwi rzucamy za siebie (przez lewe ramię) but lewej nogi. Jeśli upadnie czubkiem w stronę drzwi, małżeństwo murowane. Jeśli upadnie obcasem w stronę drzwi, to jeszcze nie pora o tym myśleć.

Aby czas wróżb był przyjemny dla wszystkich uczestników, można ozdobić pomieszczenie, w którym odbędzie się andrzejkowe przyjęcie przygotować poczęstunek.

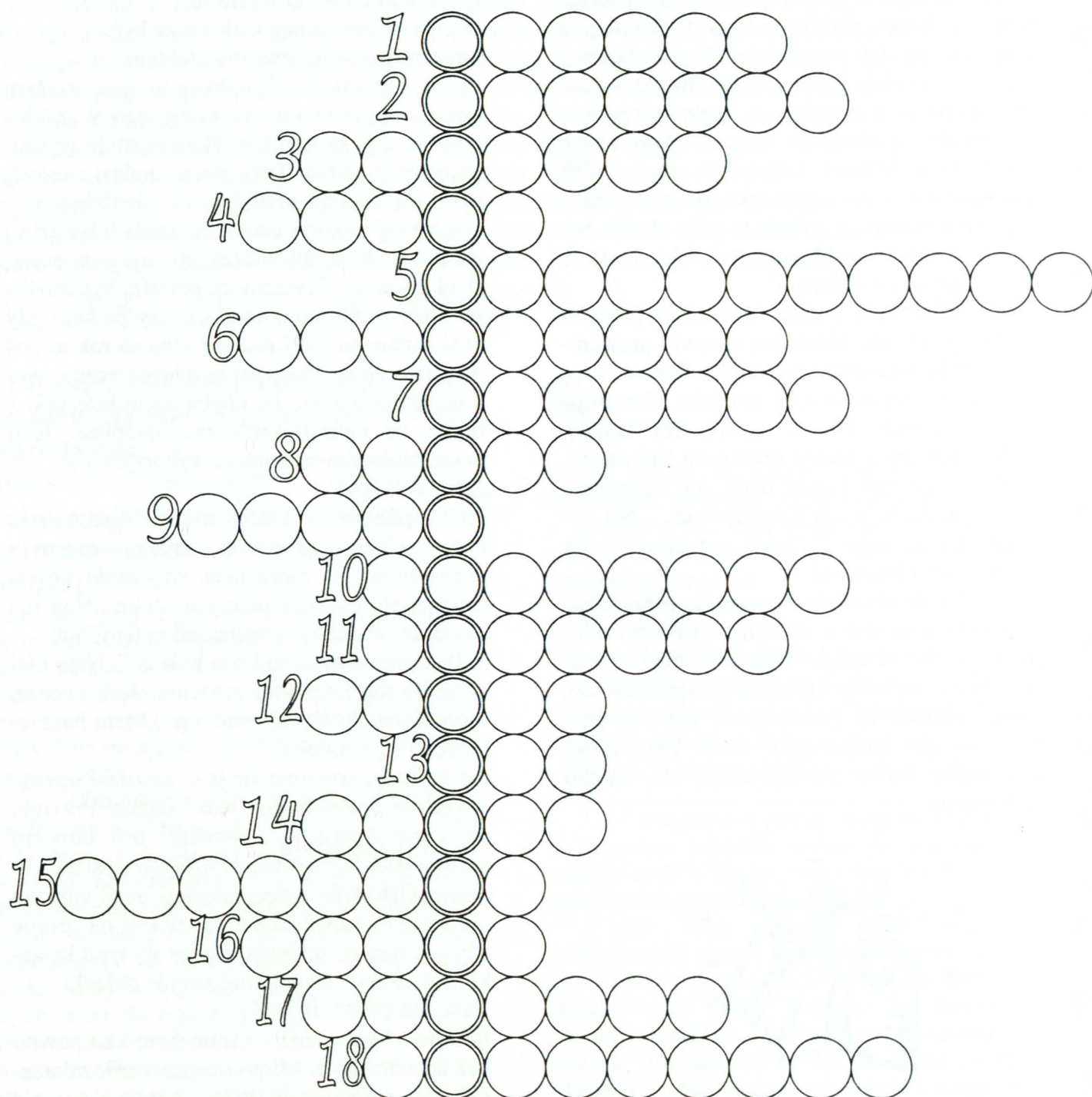
Należy pamiętać, że wróżby andrzejkowe to świetna zabawa. Nie zawsze trzeba brać je na poważenie i nie przejmować się wynikami wróżb.

Anna Dacewicz

Magda Osipowicz

Katarzyna Sawczuk

KRZYŻÓWKA ŚWIĄTECZNA

1. Drzewo iglaste
2. 24.12
3. Na czubku choinki
4. Wesółch...
5. 2001 r. rozpoczyna nowe...
6. Otaczały Jezusa po urodzeniu
7. Ubierana na święta
8. Urodzony w Betlejem
9. Wchodzi przez niego
Mikołaj.
10. Ciagną sanie Mikołaja
11. Dzielimy się nim w Wigilię
12. Dar jednego króla
13. Ma imieniny 24.12
14. Opiekun Świętej Rodziny
15. Świąteczne ciasto
16. Pod obrusem w Wigilię
17. 12 na wigilijnym stole
18. 31.12

Wybieranie, wręczanie i przyjmowanie, czyli świąteczne prezenty...

Co roku staje przed tym samym dylematem: co kupić najbliższemu pod choinkę, z czego ucieszą się przyjaciele? Wydaje Wam się, że wszystkie ładne przedmioty, które dotąd widzieliście w sklepach nagle znikły, a te co zostały są okropnie drogie. Jakże często pojawia się dylemat: Jaki kupić prezent? Jak go wręczyć i jak elegancko przyjąć? Niby wszystko wiemy, a jednak ta miła chwila budzi dziwne zakłopotanie obu stron. Spróbujmy tego uniknąć.

Zanim coś kupisz, koniecznie pomyśl! Pamiętaj, że upominek ma sprawić przyjemność obdarowanemu, nie tobie. Porzuć więc własne marzenia, gusty i potrzeby. Zastanów się, co ucieszy mamę, siostrę, czy kolegę, wylosowanego z okazji szkolnych Mikołajek. Lepiej wcześniej zebrać dane, lub dyskretnie się dowiedzieć, a nie konsultować: „No powiedz co ci kupić?” Takie pytanie jest dla wszystkich kłopotliwe.

Są dwie szkoły kupowania prezentów. Pierwsza: bieganie w ostatniej chwili po sklepach i szukanie czegoś odpowiedniego. Efektem bywa niekiedy ogromna przypadkowość. Druga metoda to gromadzenie różnych drobiazków dla konkretnych osób. Taki zapas jest może mniej romantyczny, ale bardzo praktyczny

Pamiętaj! Twój upominek powinien być, jeśli nie wymarzony, to przynajmniej do przyjęcia. Nie należy starać się być za wszelką cenę oryginalnym, bo coś, co nawet po dłuższym zastanowieniu nie wiadomo do czego służy, to raczej chybiony pomysł. Fatalnym nietaktem są prezenty obraźliwe lub krępujące. Jak, np. poczułaby się niezbyt szczupła ciocia obdarowana przy gościach najnowszym poradnikiem o odchudzaniu?

Prezent musi nie tylko trafić w gust obdarowanego, ale także być wręczony z serdecznością i taktem.

Upominek zbyt drogi też jest w złym guście. Wprawi on przyjmującego w zakłopotanie, a poza tym jest jakby niemym wymuszeniem rewanżu. Taka rzecz zamiast cieszyć, przeraża, że teraz przyjdzie się odwdziżyć. Nie ulegaj pokusie zaoszczędzenia lub pozbywania się grata, zwłaszcza, gdy nie pamiętasz, skąd go masz. Przedmioty potrafią być złośliwe. Nie wiadomo, śmiać się czy płakać, gdy ktoś rozpozna swój prezent albo za rok to coś wróci do ciebie. Są jeszcze własnoręcznie wykonane drobiazgi. To chyba najmiłsze upominki na świecie-serdeczne, osobiste. Jeśli masz zdolności manualne, wykorzystaj je.

JAK DAWAĆ

Jeśli będziesz osobiście wręczać prezent, to koniecznie z uśmiechem, najlepiej razem z życzeniami. W momencie wręczania powstrzymaj się od komentarzy w stylu: „Nóg nie czuję, tak się za tym nachodziłam(em)” lub „Przepraszam, że to takie byle co”. Najlepiej w ogóle nie komentuj prezentu. Jeśli chcesz, możesz wtedy powiedzieć: np. „Mam nadzieję, że ci się spodoba”.

Co do ceny, powinno się ją w zasadzie usunąć chyba że podarunkiem jest książka. Przyjęło się zwyczajowo ją zostawiać, jest bowiem jakby etykietą czasów, w których została kupiona. Ostrożnie z dedykacjami. Jeśli wpisuje się tekst, to powinien się on znaleźć na stronie czystej, nie tej, gdzie powtarza się tytuł książki, ani też na wewnętrznej stronie okładki.

JAK PRZYJMOWAĆ

Również koniecznie z uśmiechem i na pewno bez zażenowania. Mimo utartej teorii, zakazane są komentarze w stylu „Ależ po co, nie trzeba było” czy „Wykosztowałaś(eś) się”.

Każdy prezent odpakowujesz natychmiast, koniecznie w obecności dającego. Nie odkładaj paczuszki na bok. Tak robi wiele osób, które chcą za wszelką cenę pokazać, jak to nie przywiązują wagi do rzeczy materialnych. A tymczasem zwyczajnie obrażają dającego, który nieźle się napocił, żeby znaleźć coś odpowiedniego.

Niewiarygodne, ale prawdziwe, czyli... Święta inne niż zwykle

Kto z nas nie lubi atmosfery świąt Bożego Narodzenia? Koniec grudnia nie wszędzie wygląda jednak tak jak u nas. Mieszkańcom Afryki trudno wytłumaczyć, czym jest śnieg i kim jest św. Mikołaj, a Eskimosom, że Jezus urodził się w stajence, a nie w zbudowanym przez Józefa igloo. W Ameryce Południowej ludzie nie mogą zrozumieć, dlaczego Syn Boży nie jest, jak na władcę przystało, przystrojony w złote szaty, a owinięty w kawałek materiału. Francuzi nie znają zwyczaju dzielenia się opłatkiem, a Grecy spędzają wieczór wigilijny w pubach, tawernach i restauracjach. W Stanach Zjednoczonych nie siada się w ogóle do uroczystej Wigilii. W niektórych krajach Europy, jak na przykład w Szwecji, przetrwało nawet wiele elementów z tradycji jeszcze pogańskiej. Czy wiecie, że jedzenie tłustych prosiaków, których pełno na sklepowych wystawach, lub zapalenie świec to pozostałość po tradycji składania darów pogańskim bożkom? Wszędzie jednak tam, gdzie dotarło chrześcijaństwo, 25 grudnia jest dniem narodzin Syna Bożego.

A JAK JEST W POLSCE ?

Tradycje, obrzędy, zwyczaje...Jakże do nich nie powracać w czas Bożego Narodzenia,

kiedy następuje doroczna kulminacja nastrojów rodzinnych i kultywowanych w wielu domach tradycji?

Czas ten przywołuje obraz dawnych Wigilii, skłania do zastanowienia się, co takiego jest w naszych świątecznych tradycjach, skoro przetrwały niejedną dziejową zawieruchę. Jaką muszą mieć moc, jeśli przez całe wieki pielęgnowano je i nie pozwolono im zagaść, przekazywano z pokolenia na pokolenie?

Obchodzenie wszelkich świąt, a szczególnie Bożego Narodzenia, związane jest z naturalną u każdego człowieka potrzebą budowania więzi, potrzebą przynależenia do jakiejś wspólnoty. Wspólnie zasiadamy do stołu, wspólnie śpiewamy kolędy, wspólnie łamiemy się opłatkiem. Zwyczaj każe zaprosić do stołu każdego samotnego człowieka, który w wigilijny wieczór zapuka do naszych drzwi. Bo tego dnia nikt nie powinien czuć się opuszczony. Według wierzeń tego właśnie wieczoru nawet zmarli przybywają z zaświatów, aby się spotkać ze swoimi bliskimi. I w wielu polskich domach na nich, a także na żywych, lecz nieobecnych, czeka puste krzesło i nakrycie na stole.

Chyba nigdzie Wigilii nie obchodzono tak uroczyście jak w naszym kraju, nigdzie też z dniem tym, a szczególnie z wigilijną nocą, nie wiązano tylu wierzeń i proctw.

Choć rodowód świątecznych tradycji jest chrześcijański, w wielu zachowały się ślady wcześniejszych obrzędów. W polskiej Wigilii oba te wątki, pogański i chrześcijański, spłotły się w

barwną całość. Z biegiem lat z niektórych magicznych obrzędów rezygnowano, zastępując je innymi, a te, które przetrwały do naszych czasów, traktujemy przede wszystkim jako pamiątkę po przodkach.

CHOINKA

Przywędrowała do Polski z Niemiec ok. 200 lat temu. Przystrojone błyskotkami drzewko najpierw pojawiło się w mieszczańskich domach, pod strzechy trafiło znacznie później, wypierając rodzime podłaźniczki.

Coraz częściej jednak odnosimy wrażenie, że z każdym kolejnym rokiem ubożeją nam te najpiękniejsze w polskiej tradycji święta, że coraz mniej w nich wyjątkowości i tajemnicy.

Już kilka tygodni przed świętami nadzwyczajne okazje, promocje, reklamy oraz barwne dekoracje na ulicach i wystawach sklepów przypominają, wręcz krzyczą, by kupować prezenty, smakołyki, ozdoby, stroiki. Wszystko to sprawia, że zamiast myśleć o sensie świąt, wpadamy w obłęd kupowania. A potem, zmęczeni zakupami, porządkami i całym przedświątecznym rozgardiaszem, ograniczamy się do przystrojenia choinki zastawienia stołu, utartej formuły życzeń, obdarowywania się kupionymi prezentami. Są domy, gdzie podczas świąt, a bywa, że i w czasie wieczery wigilijnej, nie wylączy się telewizora. Nocny film zastępuje pasterkę, kolejne świąteczne programy nie pozwalają na rozmowy z bliskimi, a Gwiazdka, staje się zwykłym weekendem, tyle że przy suto zastawionym stole.

A może warto to zmienić?

AKTUALNOŚCI Z ŻYCIA SZKOŁY

10 listopada odbyła się akademia z okazji 82 rocznicy odzyskania niepodległości. Przygotowała ją p. Bożena Gasek-Wojewoda wraz z klasą II a. Uczniowie recytowali wierszyki, przypominali nam ważne daty i wydarzenia oraz wagę wolności o którą walczyli nasi przodkowie. Część muzyczną przygotowała p. Agnieszka Kosińska wraz z zespołem wokalnie-muzycznym naszej szkoły. Akademia była bardzo udana.

29 listopada odbyła się dyskoteka andrzejkowa. W czasie zabawy niektórzy uczniowie wróżyli przyszłość swoim kolegom. Ogólnie dyskoteka była bardzo udana.

Na dyskotecce zbierano także pieniądze dla p. Sławka Wieliczuka. W związku z tym jeszcze raz prosimy o pomoc finansową w imieniu pana i jego rodziny.

KARTKA Z KALENDARZA

- ⊕ 1 XI - Dzień Wszystkich Świętych
- ⊕ 1 XI 1705 r. - August II Mocny ustanowił ORDER ORŁA BIAŁEGO
- ⊕ 1 XI 1800 r. - w Warszawie powstało Towarzystwo Przyjaciół Nauk
- ⊕ 2 XI - Dzień Zaduszny
- ⊕ 2 XI 1925 r. - W Warszawie odstonięto grób Nieznanego Żołnierza
- ⊕ 4 XI 1820 r. - francuscy chemicy wynaleźli chininę
- ⊕ 6 XI 1950 r. - pierwszy występ „Mazowsza”
- ⊕ 9 XI 1915 r. - urodziła się aktorka Hanka Bielicka
- ⊕ 11 XI - Narodowe Święto Niepodległości

- ⊕ 14 XI 1920 r. - Na Placu Zamkowym w Warszawie uroczysto wręczono butawę Józefowi Piłsudskiemu
- ⊕ 16 XI - Światowy Dzień Tolerancji
- ⊕ 25 XI 1990 r. - pierwsze powszechne wybory prezydenckie, w drugiej turze wybrano Lecha Wałęsę
- ⊕ 28 XI 1930 r. - na Rakowieckiej w Warszawie otwarto Bibliotekę Narodową
- ⊕ 29 XI 1830 r. - wybuch Powstania Listopadowego
- ⊕ 29 XI - ANDRZEJKI - wróżby

STOPKA REDAKCYJNA

REDAKTORKI NACZELNE: Marta

Rudzka i Joanna Konstanciuik

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: Ania Sawczuk,

Katarzyna Sawczuk, Ela Szymańska,

Magda Osipowicz, Anna Dacewicz,

Michał Macech, Magda Szotucha,

Ewelina Kozak,

OPRACOWANIE GRAFICZNE:

Marta Rudzka, Joanna Konstanciuik, Ela

Szymańska i Jacek Filipiuk

Podziękowania:

p. Wiesławie Kozak za ciągłe zmaganie się z ortografią i nie tylko p. dyrektor i paniom z sekretariatu za ciągłe udostępnianie xero

